

† François Coppée

Dne 23. května [1908] zemřel v Paříži francouzský básník a spisovatel François Coppée, známý z pozdějších let svého života i jako politik (byl jedním z předáků klerikálního nacionalismu francouzského). Coppée měl dobu slávy a jistého významu v letech osmdesátých; tehdy nekoketoval s ním nikdo jiný než Zola sám; Zola, který ve své kritické knize Documents littéraires odpravil celý básnický romantism francouzský i jeho opozděnou fázi *Parnas*, který prudce útočil i na básníky mnohem výraznější a větší, než byl Coppée, na Leconte de Lisle nebo Mallarméa, vítal v Coppéem Jana Křtitele básnického naturalismu, předchůdce básnického modernismu, aktuální poesie velkoměstské. Jest třeba dodatí hned, že neprávem; Zola se hrubě mýlil: iniciátorem této písně v poesii francouzské není nikdo jiný než romantik *Baudelaire* v některých číslech svého cyklu *Tableaux parisiens* a Coppée jest jen rozřeďovatelem: celou řadu básní z jeho prvních sbírek (*Le Reliquaire*, 1866; *Les Intimités*, 1867; *Poèmes modernes*, 1869; *Promenades et Intérieurs*, 1873), ostatně umělecky nejceněnějších z díla Coppéova, pozná znatel naráz jako více méně ochočené a přízpůsobené *Baudelaire*y: z *Baudelaire* mají celou svou vnitřní i vnější fakturu. Do češtiny přeložili r. 1885 Arietto a Černý sbírku *Les Humbles* (pod názvem *Z malého světa*) a r. 1886 Ladislav Tesař dvě sbírky *Promenades et Intérieurs* a *Le Cahier rouge*; v těchto dvou knížkách byl v tehdejších letech horlivě čten Coppée mladší generací českých básníků, která otiskovala své verše v tehdejší Světlozoru. Po vzoru Coppéově obírali si velkoměstské nebo sociální motivy, žánrové kresby, pointované obyčejně sociálním sentimentalismem. Silní z nich (Sova) prošli tímto vlivem beze škody, slabí (Klásterský) v něm utonuli; neboť Coppée nebyl opravdový, mocný a původní duch básnický, který mohl osvěžovati a zúrodnovati: byl sám manýrovaně malicherný, šablonovitý a suchý epigon. Coppée napsal také řadu knih povídkových a románových a veršovaných historických dramát, vesměs více méně prostředních; daleko větší však úspěch než tyto práce vysokého kothurnu měl veršovaný proverb z jeho mládosti *Le Passant* (1869): ten založil mu vlastně básnickou popularitu, věc těžko pochopitelná, zahledíš-li se dnes na tuto drobounkou divadelní hračku. Později překládal u nás z Coppéa hodně Ant. Váňa; přeložil kromě tohoto proverbu (*Poutník*, 1892) i veršované povídky Olivier a Anděl Páně (ve Sborníku světové poesie).

† Jonas L. Lie

V Christianii zemřel 1. července [1908] proslulý norský romanopisec a dramatik, Jonas L. Lie, známý i u nás z překladů, žel, ne vždycky vybraných s kritickou obzíravostí. Lie nebyl ani veliký básník, ani vůdčí duch umělecký, ale ušlechtilý spisovatel, který dovedl inspiraci národní sloučiti se smyslem pro vývoj západních forem uměleckých.¹

1 - [Viz Kritické projevy 3, str. 488 a n.]

† Jan Nowopacký

4. července [1908] zemřel v Slavětíně u Loun známý krajinář Jan Nowopacký ve věku 87 let. Nowopacký býval učitelem kresby v rodině císařské i v domech šlechtických a procestoval křížem krázem Rakousko, Uhry a Itálii; později stal se kustodem-adjunktem císařské obrazárny vídeňské. Ze svých cest přinesl si pracovitý a čistotný, ale jinak chladný a konvenční kreslíř značnou kořist pitoreskních vedut krajinných; Nowopacký byl spíš pohledářem než krajinářem v moderním smysle slova; všude jde za malebnou líbivostí, uhlazenou čistotností i povrchovou zajímavostí, všude jest spíše dokumentárním ilustrátorem než umělcem, tvořícím z fondu osobitého charakteru a hlubší, zákonnější uvědomělosti. Dlouhým pobytem v cizině odcizil se úplně českému uměleckému životu, s nímž snažil marně sblížit se poslední léta svého života výstavou, pořádanou v Praze r. 1903. Přes značnou reklamu, s níž byla tato výstava inscenována, nedovedla ovšem jinak zasáhnouti v moderní náš vývoj umělecký, který dávno Nowopackého předběhl a jemuž Nowopacký neuměl nic ani dáti, ani napovědět. Cyklus jeho *Obrazů z Alp* vydal B. Kočí r. 1904.

Paní Růžena Svobodová

vrší 10. července [1908] čtyřicet let svého života, bohatého mnohými krásnými a významnými činy uměleckými. Básnický i kulturní význam díla jejího oceňujeme na jiném místě.¹ Zde buďtež uvedeny v chronologickém postupu její práce literární. Jsou to: *Ztroskotáno*² (román); *Povídky*²; *Na písčité půdě* (román); *Přetižený klas*² (povídka); *Zamoláná vlákna*³ (román); *V odlehlé dědině* (studie z moravské vesnice); *Milenky* (román); *Pěšinkami srdce* (povídky); *V řiši tulipánků* (veselohra); *Plameny a plaménky* (román a několik povídek); *Zahrada irémská* (román, jehož první polovina vyšla v loňských Květech); *Povídky* v XVIII. svazceku *Žně z literatury*⁴ (o dětech a z dětství); *Černí myslivci* (povídky, počínají vycházet u Laichtra).

† Jindřiška Slavinská

Při neštěstí výstavním 11. července [1908] byla usmrcena někdejší herečka Národního divadla, slečna Slavinská, dcera spisovatele a překladatele L. z Rittersberku a matky Polky. Narodila se ve Lvově r. 1843, po prvé vystoupila v divadle Prozatímném r. 1863, se scény Národního divadla odstoupila r. 1892. Mladší generace neznala jí jako umělkyně scénické, ale nikdo z nás, jimž bylo dopřáno setkati se s ní v životě, nezapomene její ušlechtilé osobnosti, silné víry, kterou byla proniklá celá její bytost, krásného entusiasmusu jejího srdce. Zjev slečny Slavinské vbíhal do dnešních dnů vystřízlivělého, surového blágerství jako poslední výběžek

1 - [Viz Duše a dílo, 6. vyd. 1950, str. 162 a n.]

2 - [Viz Kritické projevy 3, str. 439 a n.]

3 - [Viz Kritické projevy 4, str. 259 a n.]

4 - [Viz zde str. 63 a n.]

jiné generace, jiné kulturnější vrstvy; po jejím slovníku poznal jsi, že máš před sebou představitelku odcházejícího romantismu, ale po jejím srdci, po jejím citění, po jejích činech viděl jsi, že jsi se setkal se vzácným člověkem, s ušlechtilou čestnou duší, které není stárnutí a překonání časovými proudy a směry. Slečna Slavinská měla opravdový smysl umělecký a starožitnický a sebrala s nevšední láskou a pietou řadu krásných a cenných věcí uměleckých; měla mimo jiné práce Josefa i Quidona Mánesa, Amalie Mánesové, Antonína Chittussiho, Julia Mařáka, pěkné porcelány a skla, celý autentický interiér J. E. Purkyně (v něm klavír kdysi Tomáškův) a j. Sbírkami svými obmyslila zvěčnělá slečna *Moderní galerii, Museum Náprstkovo, Národní divadlo, Museum zemské.*

† Leo Berg

V Charlottenburce u Berlína zemřel 13. července [1908] ve věku 46 let moderní kritik a essayista německý *Leo Berg*. Berg byl z průkopníků moderního citění a nazírání v německé literatuře, do níž vnesl nejen podnět myšlenkový. Jeho ponětí naturalismu v osmdesátých letech odchylovalo se značně od běžného nazírání dogmatického; později propagoval filosofický individualism a byl z prvních, kdož upozornili na vnitřní příbuzenství Hebblova a Ibsenovo. Z knih jeho stájte zde: *Der Naturalismus* (části byly přeloženy kdysi v Literárních listech), *Der Uebermensch in der modernen Literatur* a sebrané studie a essaye *Aus der Zeit — gegen die Zeit*. Redigoval sbírku monografií Kulturprobleme der Gegenwart.

† Walter Leistikow

V Berlíně zemřel 25. července [1908] ve věku 42 let Walter Leistikow, spoluzakladatel berlínské Secese a přední z moderních krajinářů německých. Leistikow má pevnou slávu v Německu jako klasický malíř užšího i širšího okolí berlínské, Grunewaldu i Marky braniborské; dovedl vidět s vnitřní typičností tesknou severoněmeckou krajinu písečnou a jezerní, přiclouženou modře černým slunečníkem svého typického stromu, borovice. Walter Leistikow byl v mnohém směru typický reprezentant moderního berlínské umělectví, duch ukázněný do přesné věcnosti, vytěžující zvolna indukční skoro prací všechny své vnitřní možnosti, statečný ve své zamklé a oddané účtě k přírodě i práci, odvrácený od každé fráze a lhbivé pohodlnosti, nepřítel divadelního pathosu i rozmáchlého siláctví. Z poslední doby jeho viděl jsem i motivy krkonošské, podané nevšedním malířským zorem i výrazem, na něž se nesnadno zapomíná. V letošní výstavě berlínské Secese má Slunce v lese, Tyrolské vrchy v zimě a Jeskyně Catullovy.

Architekt Josef Olbrich

zemřel v Düsseldorfě 8. srpna [1908] ve věku 41 let. Olbrich byl rodák opavský; studoval na vídeňské akademii u Hasenauera, cestoval a pracoval pak nějaký čas v atelieru Otty Wagnera, hlavně na projektu městské dráhy vídeňské. Na podzim 1898 postavil na t. zv. Naschmarktě výstavní budovu Secese, která byla dlouho

terčem hrubého vtipu vídeňského. Budova Secese jest sice dílo na dobu svého vzniku i mládí svého tvůrce velmi zajímavé, ale ovšem nevykvašené a plné strusek ještě — Olbrich sám překonal ji v pozdějším svém vývoji velmi rozhodně. R. 1899 povolán byl Olbrich velkovévodou hessenským do Darmstadtu a postaven v čelo celé kolonie umělecké, která měla fešit řadu moderních architektonických i umělecko-průmyslových úkolů, a byl tu nadán hmotnými prostředky a možnostmi jistě záviděníhodnými a také až sdostatek záviděnými mnohým jeho soudruhem. První umělecká výstava darmstadtská založila, lze tak říci, evropskou slávu Olbrichovu a vynesla mu spoustu prací i mimo Německo. Obchodní dům Tietzův a výstavní síň a svatební věž v Düsseldorfě jsou poslední jeho veliké práce. Olbrich byl mnohostranný talent, měkký, pružný, vášnivý, citlivý a výbojný duch smělého, ale bezpečného vkusu a bohaté, jaksí úponkovité vynalézavosti. Silou jeho nebyla tak zákonná typičnost jako lyrický dar gracie a vkusu a básnické kouzlo; moderní Vídeňané viděli v něm umělce svého duševního klimatu. Neobmezoval se na architekturu, navrhoval i nábytek, koberce, vázy, skla, celé interiéry.

V. A. Jung, básník a feuilletonista český

dovrčil 8. srpna [1908] padesátku svého života, který měl odvahu žít po svém a na vlastní vrub a který vedl mimo vyšlapanou cestu českého literátství. Vystudoval gymnasium v rodném městě Rychnově nad Kněžnou a filosofii v Praze, obrátil se r. 1882 do Ameriky, kde prožil osmnáct let života, rozlitého do širších břehů, než na jaké jsme u nás zvyklí. Vrátil se do Čech, učil na Obchodní akademii pražské, později byl redaktorem Času; nyní jest profesorem obchodní akademie v Plzni. První verše své tisknul Jung v Sládkově Lumíru 1877 a v Almanachu Máje t. r., první překlady jeho z Lermontova přinesly Květy t. r. Jung jest znám širší veřejnosti literární jako klasický básník-překladatel velikých eposů ruských a anglických, Puškinova *Evžena Oněgina* a Byronova *Dona Juana*; překlady Jungovy jsou dílem opravdového básníka, který se vžil-vcítil ve svou předlohu, v celou její inspiraci, stylový ráz i všechny výrazové zvláštnosti a traduje její hodnoty citové i formové s vášnivou oddaností i vzletem ducha opravdu tvořivého. Méně známy, ačkoliv neprávem, jsou jeho cestopisné feuilletonní práce *Půl roku v carské říši* a *Rodina Petra Běla*; Jung jest tu originelní pozorovatel i šťastný vypravovatel živého, třebaš drsného slova, člověk svých myšlenek i citů, který i tu jde svou zvláštní neshlapanou stezkou. Vedle toho má Jung ještě řadu povídek a črt feuilletonních, posud nesebraných v knihu, a řadu drobných básní (posléze tištěných v Besedách Času r. 1901); výběr z nich jest dlužen Jung nám i sobě. Činnost jeho doplňuje ještě řada překladů z Wilda, Whitmana, Ruskina, Turgeněva a Otwayova tragedie *Osvobození Benátek*, pak filologické práce: veliký Slovník anglicko-český a Anglická mluvnice. Přítel Jungův, p. Lázňovský, sděluje mně, že Jung chystá se k větším původním dílům literárním; buď přán mu k nim všecken zdar.

Spisovatel Václav Vlček

zemřel na Královských Vinohradech dne 17. srpna [1908] ve věku 69 let. Poměr náš k Vlčkovu byl příliš věcný a umělecky zásadní, aby mohl býti nějak změněn jeho